

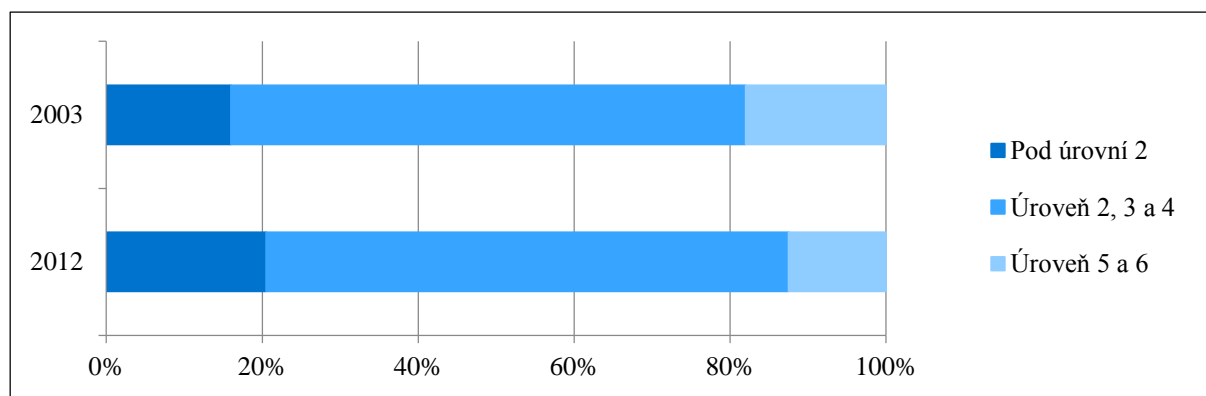
3 Srovnání žáků s výbornými a slabými výsledky v matematice v PISA 2012

Testování PISA je konstruováno tak, aby umožnilo nejen srovnání mezi různými skupinami žáků a mezi zeměmi, ale také v čase mezi jednotlivými etapami šetření. Čeští žáci dosáhli v roce 2012 výsledku 499 bodů, který představuje průměrný výsledek v rámci zemí OECD. Mezi lety 2003 a 2012 došlo v ČR ke statisticky významnému zhoršení výsledků žáků v matematice, skóre kleslo v průměru o 17 bodů a čeští žáci sestoupili z nadprůměru do průměru. Jak již bylo naznačeno v národní zprávě z šetření PISA 2012,⁶ pokles průměrného výsledku byl způsoben jak snížením podílu žáků s vynikajícími výsledky (tedy žáků, kteří mají šanci uspět v mezinárodní konkurenci), tak i zvýšením podílu žáků s výsledky velmi slabými (tedy žáků, kteří nedosahují ani základní úrovně kompetencí, což jim může komplikovat budoucí uplatnění). Právě na tyto dvě skupiny žáků se blíže zaměřuje tato kapitola, která zároveň popisuje socioekonomické i kulturní zázemí, vzdělanostní zkušenosti a postoje obou skupin.

V rámci testování PISA je rozlišeno šest úrovní způsobilosti, které jsou charakterizovány obtížností a komplexností úloh, jež jsou žáci schopni řešit.⁷ S využitím úrovní způsobilosti se zaměříme na jedné straně na žáky, kteří dosáhli dvou nejvyšších úrovní (5 a 6), a na straně druhé na žáky, kteří nedosáhli ani úrovně 2, která je definovaná jako tzv. základní způsobilost. Žáci pod úrovní 2 jsou z pohledu OECD silně znevýhodněni v možnostech dalšího studijního a pracovního uplatnění.

Obě krajní skupiny žáků jsou porovnány mezi sebou a zároveň s třetí skupinou žáků, kteří dosáhli základní úrovně 2 nebo jedné ze středních úrovní 3 nebo 4. Základní porovnání znázorňuje graf č. 6. Úrovně 5 nebo 6 dosáhl v roce 2012 asi každý osmý český žák, což je o 5,4 procentního bodu (dále jen p. b.) méně než v roce 2003. Naopak každý pátý žák v roce 2012 nedosáhl ani druhé (tj. základní) úrovně způsobilosti, což je o 4,4 p. b. více než v roce 2003.

Graf č. 6 Zastoupení žáků na různých úrovních způsobilosti v matematice v roce 2012 a 2003

Zdroj: PISA 2012, PISA 2003

⁶ PALEČKOVÁ, J., TOMÁŠEK, V. et al., 2013. *Hlavní zjištění PISA 2012: Matematická gramotnost patnáctiletých žáků*. Praha: Česká školní inspekce.

⁷ Pro detailnější popis jednotlivých úrovní viz mezinárodní zpráva z šetření: OECD, 2013. *PISA 2012 Results: What Students Know and Can Do – Student Performance in Mathematics, Reading and Science (Volume I)*. PISA, OECD Publishing. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201118-en>